

Innst. 287 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 14 (2011–2012)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet

Til Stortinget

Sammendrag

Regjeringen legger i meldingen fram politikken for utbygging og reinvesteringer i det sentrale overføringsnett for strøm. Meld. St. 14 (2011–2012) omfatter i hovedsak sentralnettet, i tillegg inkluderes den delen av regionalnettet som har til formål å transportere strømmen over lengre avstander.

Etter mange år med effektivisering og moderate investeringer i det sentrale overføringsnett er det nå stort behov for å øke kapasiteten og bygge om deler av nettet. Utbyggingsbehovet skyldes nødvendigheten av bedre sikkerhet for strømleveransene i noen områder, mer fornybar kraftproduksjon, forbruksvekst blant annet i petroleumssektoren, industrien og områder med befolkningsøkning og ønsket om å utjevne regionale ubalanser og kraftpriser.

Det har de siste 20 årene vært fokus på å utnytte eksisterende nett mer effektivt og å gjøre investeringer i eksisterende nett og trasrer. Mye av dette potensialet er nå utnyttet og i noen områder er overføringskapasiteten blitt for liten. Etablering av kraftoverføringsanlegg vil, selv om de utformes skånsomt, medføre inngrep i natur og ha virkninger for lokalsamfunn og andre arealinteresser.

Koordinering av utbygging av nett og produksjon og forbruk av strøm ble omhandlet i Ot.prp. nr. 62 (2008–2009). Det ble da blant annet innført tilknytningsplikt for produksjon og forbruk, og fastlagt enkelte prinsipper for organisering av energisektoren og regulering av nettselskapene. I proposisjonen ble

det også lagt fram en strategi for hvordan det skal tas økt hensyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn ved planlegging av nettinvesteringer. Meld. St. 14 (2011–2012) viderefører nettpolitikken i Ot.prp. nr. 62 (2008–2009) og behandler politikken for utbyggingen av strømmettet 10 til 15 år framover.

Olje- og energidepartementet viser til at det er omfattende planer om nettinvesteringer i årene framover, og nettutvikling får betydelig politisk oppmerksomhet, både lokalt og nasjonalt. Ulike typer behov gjør det nødvendig med investeringer i nettet. Investeringene kan enten være i form av nye kraftledninger eller oppgradering av eksisterende kraftledninger, i transformatorstasjoner eller i andre installasjoner i nettet som gir økt kapasitet eller bedre kvalitet. Meldingen konsentreres om utbygging av nettet og kommer ikke inn på vurderinger rundt driften.

Det er i meldingen gitt en oversikt over noen tekniske og økonomiske forhold ved overføring av strøm. Nettet i Norge deles inn i tre nivåer: Distribusjonsnett, regionalnett og sentralnett. Sentralnettet består i hovedsak av kraftledninger med 300 eller 420 kV spenning. Sentralnettet omfatter også utenlandsforbindelse til Danmark, Finland, Nederland, Sverige og Russland. Statnett eier om lag 90 pst. av sentralnettet.

Kraftproduksjon, kraftbalanse og nettutvikling

Meldingen gir en omtale av kraftbalansen og dens betydning for nettutvikling. Overføringsnett må kunne håndtere mulige variasjoner i forbruk og produksjon av kraft som kan forekomme på kort og lang sikt. Regionene i Norge har ulike karakteristika og svært forskjellige behov for nettinvesteringer. Betydelige deler av kraftproduksjonen finnes på Vestlandet og i Nordland, mens Østlandet har høyest forbruk. Kraften må derfor transporteres fra vest til

øst og fra nord til syd. Noen områder som Midt-Norge og Bergensregionen har hatt stor forbruksvekst og har nå ikke tilstrekkelig overføringskapasitet. Flere av nettanleggene vil de nærmeste årene nærme seg forventet teknisk levetid.

Det vises til at store forbruksetableringer i områder med stram kraftbalanse er særlig utfordrende for overføringsnettet, og kan utløse behov for store nettinvesteringer. Kraft fra land vurderes for alle nye utbygginger og større ombygginger på kontinental-sokkelen. Forbruket i petroleumsindustrien av kraft fra land har økt fra under 1 TWh/år i 1995 til om lag 6 TWh/år i 2010. Kraftintensiv industri er en annen stor kraftbruker. Av strømbuiken i alminnelig forsyning går en stor del av forbruket av elektrisitet til oppvarming, særlig i husholdningene. Økonomisk vekst og befolkningsvekst trekker i retning av økt strømforbruk. Arbeidet med energiomlegging vil på lang sikt trekke i retning av lavere forbruk av elektrisitet enn om utviklingen overlates til seg selv. Det vil imidlertid variere mellom geografiske områder hvor stor betydning denne satsingen har. Regjeringen legger vekt på at nettselskapene tar hensyn til virkningen av energiomlegging og økt forbrukerfleksibilitet i prosjekt hvor dette vil kunne ha betydning.

Det vises til at vannkraften har betydelige variasjoner i magasinfylling og kraftproduksjon mellom sesonger og år. De store variasjonene i produksjonsmulighetene innenlands gjør det nødvendig å ha tilstrekkelig overføringskapasitet mellom ulike landsdeler og mellom Norge og utlandet. Det er flere forhold, særlig etablering av det norsk-svenske elsertifikatmarkedet og innlemmelsen av fornybardirektivet i norsk energipolitikk, som trekker i retning av økte investeringer i kraftproduksjon sammenliknet med tidligere. De fornybare energiressursene i Norge er store, men ujevnt fordelt i landet og ofte langt fra de store forbrukssentrene. Strømproduksjon basert på fornybare energikilder, som vann og vind, kan ikke dekke forbruket uten et omfattende overføringsnett.

Nettutvikling i andre land er omhandlet i meldingen, og departementet viser til at det er store behov for nettinvesteringer i mange land, blant annet som følge av reinvesteringsbehov, forbruksutvikling og økt satsing på fornybar energi. EUs energipolitikk legger føringer også for nettutvikling i Norge, og en rekke andre internasjonale forpliktelser har også betydning.

Strategi for utvikling av strømmettet

Regjeringens overordnede mål for utvikling av strømmettet er at planlegging og utbygging av nettet skal være samfunnsmessig rasjonell, jf. energiloven.

Det vises til at et velutviklet strømmnett er en forutsetning for verdiskapning, både innen virksomheter som bruker strøm og innen kraftproduksjonen

selv. Det er nesten bare fornybar strømproduksjon, i all hovedsak fra vannkraft, som mates inn på nettet i Norge. Fornybar energi, i stedet for fossilt brensel, vil være en viktig del av løsningen på klimautfordringene, og det vises til at et godt utbygd og moderne strømmnett er en forutsetning for et klimavennlig energisystem.

Nettinvesteringer må vurderes i et langsiktig perspektiv. Regjeringen har følgende mål som har konsekvenser for modernisering og utbygging av strømmettet:

- Sikker tilgang på strøm i alle deler av landet.
- Høy fornybar elektrisitetsproduksjon.
- Legge til rette for næringsutvikling som krever økt krafttilgang, som kraft fra land til petroleumsvirksomhet og industrivirksomhet.
- Tilstrekkelig overføringskapasitet mellom regioner, slik at det blant annet ikke blir langvarige store forskjeller i strømpris mellom områder.
- Et klimavennlig energisystem som tar hensyn til naturmangfold, lokalsamfunn og andre samfunnsinteresser.

Disse målene kan omsettes til følgende overordnede mål for nettselskapene:

- En best mulig tilpasning av nettkapasiteten til endringer i forbruk og produksjon, ved å være tidlig ute med planlegging og investeringer. Planleggingen må ta hensyn til at det er stor usikkerhet om den framtidige utviklingen i etterspørsel etter overføringskapasitet.
- Legge til rette for en god og tidlig dialog med interessenter og sørge for at utbyggingene skjer med minst mulig belastning for tredjeparter, naturmangfold, landskap og andre arealinteresser.
- Ha kompetanse og kapasitet til å gjennomføre kostnadseffektive utbygginger med så korte utbyggingstider som mulig.

Myndighetenes behandling av prosjekter som får tillatelse til utbygging skal ha en effektiv og tilstrekkelig rask behandling av prosjektene, og involvering av berørte parter og interessenter, i en god og grundig prosess.

Behov for nettutvikling i Norge

Departementet viser til at vi har et godt og vel-fungerende strømmnett i Norge. Nettet er i hovedsak etablert fra 1950-tallet og fram til slutten av 1980-tallet. Det er nødvendig med store investeringer i nettet for å modernisere det og for å sikre verdiskapning, miljøforbedringer og velferd i hele landet.

Flere utviklingstrekk gjør nettinvesteringer nødvendig:

- Vekst i strømforbruk i mange områder.
- Behov for økt sikkerhet for strømforsyningen i noen områder.
- Utnyttelse av våre store og verdifulle muligheter for økt fornybar kraftproduksjon.
- Uheldige og varige flaskehalsen i nettet, som hindrer effektiv bruk av energiressursene og tidvis gir betydelige prisforskjeller mellom områder.
- Behov for reinvesteringer på grunn av eldre infrastruktur.

Forsyningssikkerhet, tiltak og virkemidler

Beslutninger om å investere i nettutbygging skal baseres på en samfunnsøkonomisk vurdering av fordele og ulemper. Det er vanskelig å verdsette fullt ut forsyningssikkerhet og negative virkninger for natur, landskap, kulturminner og -miljø og lokalsamfunn. Når nettselskapene og energimyndighetene skal avveie samfunnsmessig nytte og kostnader, må det tas hensyn til både kostnader og nytte som prissettes – og de virkninger som vurderes på andre måter.

Kostnadene for det maskede sentralnettet skal fortsatt fordeles på alle kundene i sentralnettet. Det er viktig å ha et energisystem som er tilstrekkelig fleksibelt. Den kritiske betydningen av strøm tilsier, etter regjeringens vurdering, at konsekvensene ved å bygge for lite nett er større enn konsekvensene ved å overinvestere. På den andre siden vil det være kostbart og gi for store ulemper dersom en i alle sammenhenger skulle ha tilstrekkelig ledig kapasitet til å møte alle tenkelige omstendigheter.

Konsekvensene av utfall av sentralnettsledninger er store og ofte helt uakseptable. Regjeringen mener det er rasjonelt at investeringer i sentralnettet planlegges ut fra at feil på én komponent normalt sett, men med gitte forbehold og presiseringer, ikke skal gi avbrudd for forbrukere.

Et prosjekts betydning for å tilrettelegge for ny fornybar kraftproduksjon og store endringer i forbruk er sentralt i vurderingene. I den samfunnsøkonomiske analysen skal verdien av å knytte til den nye kraftproduksjonen eller det nye forbruket tas med. I den samlede vurderingen av et nettprosjekt skal myndighetenes rammer legges til grunn.

Hvis det er begrensninger i overføringskapasiteten, flaskehalsen, vil økt overføringskapasitet bidra til en mer effektiv ressursutnyttelse. Pris er et tydelig og viktig signal om knappheten på energiressursene i et område. Ved å øke overføringskapasiteten mellom områdene vil prisforskjellene reduseres. Regjeringens mål er at det skal være tilstrekkelig overføringskapasitet mellom regioner, slik at det blant annet ikke blir langvarige store forskjeller i strømpris mellom

områder. Prisområder skal ikke erstatte tiltak i nettet som utbedrer en for svak overføringskapasitet. Blant annet skal nettinvesteringer gjøres i tide, slik at forskjeller i pris ikke hindrer en forbruksutvikling som samlet sett er til nytte for samfunnet. Det er likevel nødvendig i driften av nettet å benytte prisområder som virkemiddel for å sikre at produksjon og forbruk tilpasser seg gjeldende nettforhold.

Norge er en del av et felles nordisk kraftmarked og har nettforbindelser også til land utenfor Norden. Regjeringen legger vekt på et tett samarbeid mellom Norge og Sverige og de andre nordiske landene om nettutvikling. Nordiske nytte- og kostnadsvirkninger ligger til grunn for nettinvesteringer i de nordiske landene. For å ivareta hensynet til samfunnsøkonomisk lønnsomhet for det enkelte land skal nettselskapene forhandle om inntekts- og kostnadsfordeling. Kraftutveksling er viktig for norsk forsyningssikkerhet og bidrar til en god utnyttelse og til å ta vare på verdiene i den norske vannkraften. Nye utenlandsforbindelser skal etableres i den grad de er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Når nye forbindelser vurderes, vil bidraget til å styrke forsyningssikkerheten i Norge være et viktig hensyn i analysene.

Kraftledninger, kabling mv.

Det vises til at kraftledninger har både positive og negative virkninger for miljø, andre brukerinteresser og lokalsamfunn. Positive virkninger er blant annet økt forsyningssikkerhet og muligheter til næringsutvikling gjennom både produksjon og forbruk. Selv om kraftledninger blir utformet så skånsomt som mulig, er det ofte ikke til å unngå at de medfører naturinngrep og påvirker landskap og lokalsamfunn. Visuelle virkninger og påvirkning på naturmangfold, friluftsliv og reindrift tas med i vurderingene uten å prissettes.

For å redusere ulemper og øke nytten ved bygging av kraftledninger er det viktig at riktig utforming av nettløsning regionalt velges. God koordinering av nettplanleggingen innen og på tvers av regioner, nettnivå og netteiere er viktig. I alle nye konsekvensutredningsprogram for regional- og sentralnett settes det krav om en vurdering av muligheter og behov for nye tilknytningspunkter i kraftsystemet, sanering og omstrukturering av nett som kan øke nytten eller redusere den totale belastningen regionen påføres av kraftledninger. Nettselskapene bør finne løsninger som gir økt overføringskapasitet uten vesentlige nye inngrep, slik som spenningsoppgraderinger kan gi. Investeringskostnader gir økte tariffer for nettkundene.

Nettet skal bygges ut på en måte som tar hensyn til naturmangfold, landskap, lokalsamfunn og andre arealinteresser. Det finnes i dag ikke metoder som på en allment akseptert måte kan prissette de samlede

miljøvirkningene av et ledningsprosjekt. Imidlertid er det lang erfaring med metoder, verktøy og faglige vurderinger som sammenligner miljøvirkninger av ulike tiltak. Å utføre disse vurderingene er en sentral del av planlegging og konsesjonsbehandling, både på overordnet nivå i vurdering av ulike konsept og i stor detaljgrad i vurderingen av ulike traséalternativ i konsesjonsbehandlingen. NVE har en sentral rolle i å benytte faglige metoder for å vurdere miljøvirkningene av ulike alternativ opp mot hverandre og mot andre virkninger.

Regjeringen legger vekt på å redusere negative virkninger av en ledning ved å se helhetlig på kraftsystemet i en region og ved å benytte avbøtende tiltak. Herunder skal muligheter for nye tilknytningspunkter, sanering og omstrukturering av nettet alltid vurderes ved utbygging av ny kapasitet. Prosjekter som er nødvendig å bygge ut bør utformes skånsomt for naturmangfold, landskap, lokalsamfunn og andre arealinteresser. Det understrekes her generelt at riktig valg og justeringer av trasé er det viktigste tiltaket for å redusere negative virkninger av kraftledninger.

Regjeringen vurderer at luftledning i de fleste tilfeller vil være mest samfunnsmessig rasjonelt i sentralnettet, mens kabel oftest er mest samfunnsøkonomisk lønnsomt i distribusjonsnettet. Sentralnettet vil fortsatt i all hovedsak bygges som luftledninger.

Regjeringen opprettholder hovedprinsippet om at bruken av kabel skal økes på lavere spenningsnivå, men være gradvis mer restriktiv med økende spenningsnivå, slik det ble lagt til grunn ved Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 62 (2008–2009). Kriteriene for når unntak er aktuelt er tydeliggjort i Melding St. 14 (2011–2012). For nett inntil 22 kV skal kabel være hovedregelen. Sentralnettet skal fortsatt som hovedregel bygges som luftledning. Bruk av kabel skal alltid gis en overordnet omtale, men hvor grundig kabling utredes skal tilpasses hva som kan være beslutningsrelevant og i tråd med gjeldende prinsipper for bruk av kabling.

Organisering og finansiering

Nettselskapene har ansvar for planlegging, investering og bygging av nett. Statnett har en spesiell rolle som systemansvarlig, utredningsansvarlig for sentralnettet og eier av mesteparten av sentralnettet. De regionale nettselskapene har også viktige roller som eiere av regionalnettene og mindre deler av sentralnettet og som regionalt utredningsansvarlige. Energimyndighetenes oppgave i nettutvikling er å fastsette de overordnede rammene, regulere selskaperens plikter og maksimalt tillate inntekter fra brukerne og å gi tillatelser til å bygge ledninger. Brukerne betaler for nettet gjennom nettleien. Overordnede prinsipper om tariffing er regulert av myndighetene.

Departementet viser til at utvikling, drift og vedlikehold av sentralnettet og den systemansvarliges essensielle rolle i kraftsystemet gjør at det er viktig at ansvaret for disse funksjonene er samlet og underlagt statlig eierskap. Systemansvaret og statens eierskap i sentralnettet er organisert som et eget statsforetak. Denne organiseringen styrker det offentliges kontroll over kritisk infrastruktur og legger til rette for bruk av etablerte og effektive selskapsstyringsprinsipper.

Det er forbrukernes og kraftprodusentenes etterspørsel etter nett som bestemmer behovet for nettinfrastruktur. Tariffen er viktig for å påvirke brukerens etterspørsel og dermed for å fremme samfunnsmessig rasjonelle investeringer. En viktig del av tariffene er anleggsbidrag.

Sentralnettet er i hovedsak masket. Denne delen av nettet er nasjonal infrastruktur som kommer hele landet til gode, og det er vanskelig å fastsette en individuell brukerbetaling. Det er i de fleste tilfeller interesse å opprettholde og utvikle denne infrastrukturen. Regjeringen mener at kostnadene for det maskede sentralnettet fortsatt skal fordeles på alle kundene i sentralnettet. Når forbruk eller produksjon tilknyttes det maskede sentralnettet, skjer det via radialer. Nytt av radialene kan henføres til én eller et begrenset antall brukere. Det er derfor økonomisk fornuftig at disse brukerne betaler for radialene selv, gjennom anleggsbidrag eller tariffingsregler for produksjonsrelaterte nettanlegg. Regjeringen legger ikke opp til å endre kontrollforskriften nå.

Tariffene kan være en viktig del av kostnadene for kraftprodusentene. Det vises til at med samarbeidet om elsertifikater med Sverige er det naturlig at ulikheter i tariffen mellom landene ikke skaper urimelige forskjeller i konkurransevilkårene. Det vil være informasjonsutveksling mellom norske og svenske myndigheter angående praksis for anleggsbidrag, kostnader ved produksjonsrelaterte nettanlegg og tariffing.

Planlegging og konsesjonsbehandling

Planlegging av store kraftledninger foregår i nettselskapene og består i at nettselskapene identifiserer behov for tiltak og velger hovedløsning eller konsept. Nettselskapet sørger for at konsekvensutredninger utføres. Når disse er ferdigstilt kan nettselskapet søke om konsesjon for tiltaket. Konsekvensutredningen skal bygge på fagrappporter om blant annet temaer som friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø, landbruk, reindrift og andre samiske interesser, reiseliv, naturmangfold, landskap, luftfart og skipstrafikk, fiskeri og havbruk og nærføring og elektromagnetiske felt.

Konsesjonsbehandlingen består i dag av melding av prosjektet med fastsettelse av konsekvensutredningsprogram, NVE's behandling av søknad og en

eventuell klagebehandling i departementet. NVE fatter konsesjonsvedtak, som i dag kan påklages til Olje- og energidepartementet.

Denne konsesjonsbehandlingen innebærer langt mer enn å avgjøre hvorvidt en kraftledning bør bygges eller ikke. Ulike mulige trasévalg vurderes i lys av nettselskapets vurdering, konsekvensutredningen og innspill mottatt gjennom høringer og folkemøter. Detaljert valg av trasé og plassering av trafostasjoner mv. innebærer omfattende faglige vurderinger og avveininger, av både tekniske, naturfaglige og økonomiske forhold, samt hensyn til lokalsamfunnets synspunkter. Valg av trasé og vurdering av avbøtende tiltak er en viktig og den mest omfattende delen av energimyndighetenes vurdering.

Regjeringen foreslår at tidsbruken ved planlegging og konsesjonsbehandling av kraftledninger reduseres. Det skal fortsatt legges vekt på at beslutningsrelevant informasjon kommer fram gjennom innspill og høringsuttalelser fra berørte og andre interessenter, konsekvensutredninger og fra nettselskapet. Nettselskapene skal involvere interessenter og berørte tidlig i de prosessene selskapene og myndigheter legger opp til. NVE skal revidere kravene til kraftsystemutredningene, blant annet for å legge til rette for deltagelse av ulike interessenter.

Regjeringen foreslår å innføre en tidlig politisk involvering og å heve vedtaksmyndigheten til Kongen i statsråd. NVE skal fortsatt være den sentrale energimyndigheten i konsesjonsbehandlingen og fastsette konsekvensutredningsprogram, vurdere om prosjektet er samfunnsmessig rasjonelt, vurdere traséer og utarbeide innstilling til vedtak til departementet. Det innføres ekstern kvalitetssikring, slik at en ekstern tredjepart går gjennom prosjektet før det sendes til myndighetene.

Departementet viser til at endring av vedtaksmyndigheten medfører at klageretten bortfaller. Formelt vil endringen i all hovedsak bestå i at NVE ikke fatter vedtak, men avgir innstilling om utfallet av saken, og at departementet ikke klagebehandler, men forbereder saken for Kongen i statsråd.

NVEs innstilling vil være en sentral del av grunnlaget for departementets videre behandling. Departementet skal begrense seg til å vurdere de sider av sakene hvor politiske avveininger kan gjenstå, og å se på eventuelle endrede forutsetninger. Departementet skal på vanlig måte foreta legalitetskontroll av saksbehandling og lovanvendelse. Når saken er tilstrekkelig opplyst, fremmes tilråding for Kongen i statsråd.

Regjeringen mener at de endringer som her foreslås vil bidra til å tydeliggjøre de politiske valgene som må tas i forbindelse med beslutninger om store nettprosjekter, og hvilken informasjon og hvilke vur-

deringer som er relevante på de ulike stadiene i beslutningsprosessen.

Komiteens merknader

Behov for nettinvesteringer

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihaugen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leder Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til at mange år med moderate investeringer i sentralnettet har ført til et stort behov for å øke kapasiteten og bygge ut nytt nett, og støtter ambisjonsnivået i nettmeldingen. Den generelle forbruksutviklingen i kombinasjon med økt utbygging av fornybar energi, økt energiomlegging og økt bruk av kraft fra land til petroleumssektoren påvirker også behovet for nye nettinvesteringer. Fremtidig kraftutbygging vil skje mer spredt og i mindre grad være mulig å regulere enn de store vannkraftverkene som dominerer dagens kraftforsyning. Vindkraft og småkraft er uregulerbare kraftkilder. Dette utløser et større behov for å transportere kraften.

Meldingen legger opp til en omfattende utbygging av sentralnettet de neste ti årene. Komiteen støtter meldingens generelle tilnærming om at konsekvensene av å investere for lite eller for sent normalt vil være større enn konsekvensene av å investere for mye.

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Framstegspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at det er behov for økt sikkerhet for strømleveranser i noen områder og et ønske om i større grad å utjevne regionale ubalanser og kraftpriser. Fleirtallet viser til at pris er eit tydeleg signal om knappheit på energiressursar i eit område, og ved å auke overføringskapasiteten mellom områda vil prisforskjellen bli redusert.

Medlemene i komiteen frå Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at strømmettet i tillegg er viktig for å kunne realisere Noregs klimapolitikk.

Fleirtallet i komiteen, medlemmene frå Framstegspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, meiner vidare at ein svakheit med

meldinga er at den ikkje omhandlar region- og lokalnettet, og at den i liten grad omhandlar finansiering og framtidig kostnadsfordeling i nettet. Fleirtalet hadde sett det som ein fordel om meldinga hadde vore ein del av ei heilskapleg energimelding.

Fleirtalet viser i dette høvet til Dokument 8:26 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Nikolai Astrup om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk. Fleirtalet meiner at dette saksområdet er overmodent for ei heilskapleg handsaming.

Fleirtalet har merka seg at frå å vere eit land med underskot i kraftbalansen i år med normale temperatur- og nedbørforhold er Noreg i dag i ein overskotssituasjon. Auka nedbør som følgje av klimaendringane og eit stort tal nye vasskraftkonsesjonar på byrjinga 2000-tallet er viktige årsaker til dette. I åra framover er dette kraftoverskotet forventa å auke monaleg, blant anna som følgje av at det frå 1. januar 2012 er innført ein felles elsertifikatmarknad med Sverige der målet er å etablere 26,4 TWh ny elektrisitetsproduksjon basert på fornybare energikjelder innan 2020.

Fleirtalet peikar på at den viktigaste faktoren for om ein komande år kan utnytte dei mogleghetene ein kraftig forbetra kraftbalanse kan gje, er utbygging av overføringsnettet for elektrisk kraft. Eit tilfredsstillande utbygd nett er ein føresetnad for at potensialet for ny kraftproduksjon skal bli utløyst.

Fleirtalet peikar på at viktige overføringar desverre har teke uforholdsmessig lang tid å få på plass, blant anna på grunn av manglande førearbeid og svak forankring i berørte lokalsamfunn. Praksis må endrast dersom ein skal realisere ambisjonen om eit moderne og framtidssretta nett i heile landet.

Fleirtalet viser til at Framstegspartiet og Høgre lenge har etterlyst ei nettmelding som kunne leggje tilhøva til rette for ei raskare utbygging av straumnettet, og der ein på same tid tek omsyn til dei negative konsekvensane nye kraftlinjer har for miljø og nærføring til busetnad.

Fleirtalet har merka seg Statnett sin nettutviklingsplan for kraftnettet som vart lagt fram i november 2011. Selskapet går her gjennom dei utfordringane norsk kraftforsyning står framføre det neste tiåret. Statnett presenterer her ambisiøse planar for å styrkje så vel det innanlandske kraftnettet som overføringsnettet til utlandet. Selskapet varslar at dei planlegg investeringar på om lag 40 mrd. kroner fram til 2020. Dette er ein betydeleg del av samfunnets midlar.

Fleirtalet peikar på at det vil vere naturleg å vurdere om Stortinget bør få desse store investeringane til handsaming på same måte som investeringar

i petroleumssektoren og investeringar i samferdsle. Det er eit tankekors at det blir planlagde offentlege milliardinvesteringar utan at Stortinget er trekte inn i denne prosessen. Ei stortingshandsaming vil gjere at ulike berørte partar i større grad vil kunne få høve til å uttale seg.

Fleirtalet peikar på at sjølv om Statnett sin nettutviklingsplan er ein verdifull gjennomgang av dei utfordringar kraftforsyninga står framføre, og Statnett syner korleis dei vil løyse dei oppgåvene dei politiske styresmaktene har pålagt dei innanfor sine rårer, så er dette ein plan av svært stor betydning for det norske samfunnet som ikkje er handsama politisk, utover dei generelle rårer som er lagt for Statnett.

Fleirtalet mener Stortinget bør involveres sterkere i arbeidet med retningslinjer og prinsipper for fremføring av kraftlinjer i Norge. Det bør derfor utarbeides en nasjonal plan for kraftlinjer, som oppdateres og fremmes for behandling i Stortinget én gang hver stortingsperiode.

Fleirtalet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en nasjonal plan for kraftlinjer, som oppdateres og fremmes for behandling i Stortinget én gang hver stortingsperiode.»

Komiteen slår fast at det med dagens situasjon er nødvendig å bedre forsyningssikkerheten i enkelte deler av landet. Komiteen deler også ønsket om å utjevne regionale ubalanser, og støtter regjeringens mål om at det skal være tilstrekkelig overføringskapasitet mellom regioner, slik at det ikke oppstår langvarige store prisforskjeller mellom områder. For å sikre at det ikke oppstår langvarige store prisforskjeller må de strukturelle flaskehalsene i sentralnettet fjernes. Komiteen viser i denne forbindelse til behandlingen av Ot.prp nr. 62 (2008–2009) Endringer i energiloven, hvor det ble innført tilknytningsplikt for både produksjon og forbruk. Komiteen viser videre til behandlingen av Prop. 101 L (2010–2011) Lov om elsertifikater, hvor et samlet storting stilte seg bak ambisjonene om å øke produksjonen av elektrisitet fra fornybare energikilder.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, har merka seg at på grunn av manglande kapasitet i kraftnettet så har det dei siste åra i fleire delar av landet ikkje vore mogleg å realisere elles lønsame småkraftprosjekt på grunn av manglande nettkapasitet. Dersom ny kraftproduksjon vert «innelåst» på grunn av manglande nettkapasitet ut av regionen, vil låge kraftprisar føre til at prosjekt ikkje

blir realisert. Ei kraftig styrking av det innanlandske overføringsnettet for elektrisk kraft er derfor naudsynt, både for å syte for ei tilfredsstillande kraftforsyning i alle delar av landet og for å utløyse prosjekt som i dag ikkje let seg realisere på grunn av manglande nettkapasitet.

Fleirtalet mener det er stort behov for omfattende tiltak og investeringer i overføringsnettet for elektrisk kraft i Norge i årene fremover. Omfattende investeringer er nødvendig for å sikre forsyningsikkerheten for strøm, utjevne prisforskjeller mellom landsdelene, tilrettelegge for ny fornybar kraftproduksjon, redusere utslippene av klimagasser, og legge forholdene til rette for næringsutvikling i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er ikke enig i regjeringens generelle påstand i meldingen om at «vi har et godt og velfungerende strømmnett i Norge». Disse medlemmer mener utbygging av det norske strømmettet har vært forsømt i Norge de siste 20 årene. Dette er et tverrpolitisk ansvar som alle som har sittet med politisk makt i denne perioden må dele ansvaret for. Det gjelder også for den sittende regjering, som i hele forrige stortingsperiode fra 2005 til 2009 langt på vei ignorerte behovet for en mer offensiv nettpolitikk. Det er blant annet et faktum at nye og sterkt etterlengtede kraftlinjer til Bergen og Midt-Norge, som regjeringen Bondevik II startet planleggingen av, lå til behandling hos myndighetene gjennom hele forrige stortingsperiode.

Disse medlemmer mener regjeringen i meldingen underkommuniserer behovet for rask utbygging av sentralnettet – særlig i nord. Dagens strømmnett er en effektiv flaskehals mot nye kraftutbygginger og nytt kraftforbruk. Som det står beskrevet i meldingen har vi nådd en kapasitetsgrense i store deler av strømmettet hvor det ikke lenger hjelper å flikke på eller oppgradere eksisterende ledninger og traseer. Dette skjer samtidig som vi står foran betydelig økning av produksjon som følge av grønne sertifikater, og antakelig også en betydelig økning i forbruket som følge av økt aktivitet innen blant annet petroleums- og mineralnæringen. I de kommende 10–15 årene har Statnett signalisert et behov for investeringer i strømmettet i størrelsesorden 40–50 mrd. kroner. Disse medlemmer mener det er viktig at disse planene følges opp og støttes på politisk nivå.

Disse medlemmer deler regjeringens oppfatning i meldingen av at de negative virkningene av å være for sent ute med investeringer i det sentrale overføringsnettet er store. Regjeringen skriver at konsekvensene av å investere for lite eller for sent er

større enn konsekvensene av å investere for mye. Disse medlemmer vil påstå at vi allerede er for sent ute med nødvendig nettbygging i Midt-Norge og i Bergensområdet, og at vi er i ferd med å bli for sent ute også i Nord-Norge. Konsekvensene har vi sett to vintre på rad i 2010 og 2011.

Disse medlemmer viser til at kraftsituasjonen i Norge ved inngangen til 2011 var mer alvorlig enn på mange år. En tørr og kald vinter ga Norge den mest utfordrende kraftsituasjonen på svært lenge. Lite nedbør, høyt strømforbruk og vannmagasiner som aldri fikk hentet seg inn igjen etter forrige vinter var hovedårsaken. Mangelen på overføringskapasitet i nettet i disse periodene gjorde situasjonen mer prekær, og løsningen ble etablering av nye prisområder for strøm både i Midt-Norge og Bergensområdet. Strømkundene måtte slik bære kostnaden for manglende investeringer i sentralnettet ved å betale mer for strømmen. Strømregningen for siste del av 2010 ble tidenes høyeste. Fakturaen ble for mange strømkunder dobbelt så høy som på samme tid året før.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at konsekvensene av manglende nettbygging i Nord-Norge også er blitt synlig for Goliat-utbyggingen og for Snøhvit-anlegget, hvor det ikke er kapasitet i nettet til å forsyne anleggene med elektrisk kraft. Dette medlem mener tidsvinduet nå er ganske kort for å få på plass nødvendig nettkapasitet – både for å sikre at Norge tar sin andel av utbyggingene fra grønne sertifikater, og for å sikre nok strøm til elektrifisering av nye oljeutbygginger i nord og til ny virksomhet blant annet i mineralnæringen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener en sammenligning med Sverige gir en god illustrasjon på situasjonen i det norske sentralnettet. Mens Sverige har fire parallelle 400 kilovolt (kV) kraftledninger fra nord til sør i landet, som forgrener seg til åtte parallelle strekk i sentrale strøk, mangler Norge fortsatt én eneste sammenhengende 400 kV kraftledning fra nord til sør i landet. Hele Nord-Norge er i praksis avskåret fra å bygge ut vindkraft, selv om det største vindkraftpotensialet ligger nettopp der. I Nord-Norge forventes også betydelig forbruksøkning av kraft både til mineralnæringen og petroleumsnæringen. Disse medlemmer viser til at sentralnettet nord for Balsfjord i Troms i dag består av ledninger på 132 kV. Periodevis går kraftoverføringen fra Nord-Norge til Midt-Norge via det sterke kraftnettet i Sverige.

Forsyningsikkerhet

Komiteen viser til at nesten alle viktige samfunnsoppgaver og -funksjoner er kritisk avhengig av et velfungerende kraftsystem. Strømvbrudd har derfor store konsekvenser, både økonomisk og sikkerhetsmessig. Konsekvensene av et sentralnettsavbrudd vil ofte være helt uakseptable. Komiteen støtter derfor at investeringer i sentralnettet planlegges ut fra at feil på én komponent normalt sett ikke skal gi avbrudd for forbrukere, det såkalte N-1-kriteriet. Komiteen har merket seg at enkelte områder i landet skiller seg ut med et stort eller økende antall timer med N-0-drift. Dette gjelder blant annet BKK-området, Stavanger, Nord-Norge nord for Ofoten, Lofoten/Vesterålen, Finnmark og Kristiansand.

Erfaringene fra sist vinter med orkanene Dagmar og Emil viste viktigheten av et robust kraftnett. Videre viste disse erfaringene hvor viktig det er med et godt beredskapsarbeid knyttet til kraftlinjenettet.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, viser til at ei av hovudårsakene til dei omfattande straumbrota som kom etter orkanen Dagmar var at tre ramla over kraftlinjene. Desse skadane kom på lokal- og regionalnettet, og hadde store konsekvensar for straumforsyninga i dei delane av landet som vart råka.

Fleirtalet meiner at det også av beredskapsmessige årsaker må lagast nye rutinar for rydding av skog inn til linjenettet.

Fleirtalet peikar på at den såkalla kompetanseforskrifta som trådte i kraft 1. juli 2011 er basert på rigide krav til bemanning som svekker grunnlaget for at energibransjen kan løyse investeringsutfordringane vi står framføre fram mot 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til kompetanseforskriften som trådte i kraft 1. juli 2011, som stiller minstekrav til kompetanse hos nettselskapene, og at dette kan ha positive virkninger på lokalberedskapen i nettselskapene.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, har merka seg at ei undersøking gjennomført av Xrgia i 2009 viser at nettselskap som bruker konkurranseutsetting har færre og kortare avbrot og høgare effektivitetsscore enn selskap som bruker egne tilsette. Undersøkinga inkluderer 42 nettselskap med til saman 1,2 millionar kundar. Forskrifta reduserer selskapa sine moglegheiter til konkurranseutsetting betydelig og bind opp store personellressursar i kvart selskap. Forskrifta vil derfor gje auka kost-

nader, utan at leveringskvalitet eller leveringspålitelegheit aukar. Dette er det til sist nettkundane som må betale for.

Fleirtalet peikar på at ei årsak til at den føreslegne forskrifta vil auke kostnadene, utan at kvalitet eller pålitelegheit aukar, er at den vil hindre lokalt samarbeid mellom nettselskap, for eksempel om driftssentralløysingar og beredskap elles. Driftsentralen er viktig for å overvake lastflyt og for oppretting av feil. Fleire stader samarbeider i dag distribusjonsnettselskap om driftssentralfunksjonen. Med forskrifta vil ei rekkje selskap måtte endre dagens samarbeid med tilhøyrande høgare kostnader utan at det blir noko betre beredskap, eller dei må søke om, og håpe på å få dispensasjon frå kompetansekravet.

Fleirtalet peikar på at med dei store oppgåvene vi står framføre når det gjeld investeringar i kraftnettet dei kommande åra, vil det vere eit stort behov for auka bemanning. Kompetanseforskrifta gjer at det blir enda meir krevjande å skaffe nok personellressursar i Noreg, og bransjen må da i større grad enn utan forskrifta hente personell frå utlandet. Fleirtalet meiner at selskapa må ha den nødvendige fridom og fleksibilitet for å kunne løyse sine samfunnsoppgåver.

Fleirtalet peikar på at forskrifta legg opp til ein standard modell for korleis nettselskapa skal løyse sine utfordringar, medan det er store lokale ulikheitar i nettselskapa sine utfordringar. Val av bemanning og organisering er ei avveging for kvart einskild selskap, og det einskild selskap er best skikka til å finne den løysinga som passar lokalt. Sterk beredskap krev med andre ord lokalt tilpassa løysingar. Forskrifta er eit hinder for dette.

Fleirtalet peikar på at forskrifta vil bli særskild krevjande for små og mellomstore bedrifter som er avhengige av samarbeid fordi det blir svært vanskeleg å bygge opp all kompetanse sjølv.

Fleirtalet viser til at andre konsekvensar av forskrifta er oppsplitting av store og kompetente fagmiljø og entreprenørmiljø, særleg gjeld dette konsern som profesjonaliserer si drift innan fleire verksemds-område som nett, produksjon og fjernvarme.

Fleirtalet peikar på at i staden for å sette detaljerte krav til bemanning og organisering av nettselskapa, bør reguleringa skje ved at det vert stilt konkrete krav til kvaliteten på dei tenestene som nettselskapa skal levere. Beredskap er ein av desse tenestene. Styresmaktene tek i vare sine oppgåver ved å stille krav og føre tilsyn. Krav og eventuelle sanksjonar vil medføre at selskapa innrettar seg på ein hensiktsmessig måte. Det kan også stilles krav til kva område konsesjonæren skal ha kompetanse på, utan dermed å stillast krav til storleik på eiga bemanning og utan å stille krav til at ein overvegande del av tenestene skal produserast med eigna tilsette.

Kabling

Nettutbygging vil alltid medføre inngrep i natur og legge beslag på areal. Visuelle virkningar og påvirkning på naturmangfold, verneområder, kulturminner, friluftsliv og reindrift skal tas med i vurderingen og veies mot de positive effektene, blant annet i form av økt forsyningssikkerhet og muligheter til næringsutvikling som en kraftledning kan gi. Komiteen understreker viktigheten av avbøtende tiltak som for eksempel justering av trasé, kamuflasjonstiltak, tiltak av hensyn til fugl og bruk av kabling. Komiteen viser til at det fortsatt er tekniske og kostnadmessige utfordringer ved utstrakt bruk av jord- og sjøkabel på høye spenningsnivåer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser vidare til behandlingen av Ot.prp. nr. 62 (2008–2009) hvor det ble slått fast at bruken av kabel skal økes på lavere spenningsnivå, men være gradvis mer restriktiv ved økende spenningsnivå. I Meld. St. 14 (2011–2012) videreføres dette hovedprinsippet samtidig som kriteriene for bruk av kabel er tydeliggjort.

Sentralnett skal som hovedregel bygges som luftledning. Flertallet støtter at dette prinsippet fortsatt ligger til grunn for bruk av kabel. Samtidig vil flertallet understreke at det er viktig å ha et fortsatt fokus på utvikling av ny kablingsteknologi.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at ny og bedre kablingsteknologi også vil kunne bidra positivt for andre bruksformål, for eksempel elektrifisering av installasjoner offshore.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener kostnadsfordelingen ved nødvendige investeringer i sentralnettet bør gjennomgå og endres. Det er urimelig at forbrukerne alene skal belastes med kostnadene for nye overføringslinjer over sentralnettariffen, spesielt der hvor miljøverdier for mennesker og natur tilsier bruk av sjø- eller jordkabel på hele eller deler av strekningen. Nasjonale natur- og miljøverdier er fordelt ulikt i landet, og staten bør bære kostnadene når disse verdiene skal vernes.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Kristelig Folkeparti meiner at det ved forsterkinga av sentralnettet bør vere eit sterkt fokus også på estetiske omsyn og konsekvensar for miljø og nærføring til busetnad. Desse medlemene peikar på at mange stader kan kraftlinjer i luftspenn også skape frykt for stråling og redusert livkvalitet. Det er viktig at desse omsyna også vert vektlagt på ved vurderin-

gar om ulike traséval og val av kabelløysing kontra luftspenn.

Desse medlemene meiner det er viktig at vi har ein politikk som fremjar utvikling og bruk av ny teknologi for framføring av straum, blant anna bruk av jord- og sjøkabel. Det kan være behov for å sjå på om dagens tariffingssystem gjer at lokaliseringa av ny kraftproduksjon og/eller nye store forbrukskjelder blir samfunnsøkonomisk optimal. Blant anna bør såkalla negativt anleggsbidrag for investeringar i kraftproduksjon som avlastar behovet for ny nettutbygging kunne vurderast, slik at det blir eit større samspill mellom dei økonomiske vurderingane når det gjeld produksjon og forbruk av elektrisk kraft og når det gjelder nettinvesteringar.

Desse medlemene meiner at ein bør nytte den planlagde utbygginga av sentralnettet til å utvikle og prøve ut ny teknologi som kan gje ein meir skånsam kraftoverføring gjennom sårbare naturområde, på same tid som forsyningssikkerheita blir teken vare på. Slik teknologi er i dag tilgjengeleg eller er i ferd med å bli det. Eit døme på dette er den såkalla VSC-teknologien. Det føregår mykje teknologiutvikling på dette området, både når det gjeld kapasitet og pris, og det er viktig å sende klare signal til desse miljøa og bedriftene om at det vil bli stort behov for betre kabelteknologi raskt.

Desse medlemene meiner difor at det bør opprettast eit fagleg utval som består mellom anna av representantar for kabelprodusentar, forskingsmiljø og Statnett for å gå gjennom nye teknologiske løysingar som kan takast i bruk i framtidens kraftnett. Det blir understreka at oppretting av eit slikt utval ikkje skal gå på bekostning av naudsynt utbygging av sentralnettet for mellom anna å sikre forsyningstryggleiken for elektrisk straum. Statnett og andre nettselskap bør vere pådrivarar for utvikling og kvalifisering av ny teknologi.

Medlemene i komiteen frå Høgre viser til dei store konfliktane som har vore kring bygging av nye kraftlinjer i sentralnettet dei siste åra, og peikar på behovet for å ta lærdom av dei erfaringane ein har både frå utbygginga av nye 420 kW linjer i Hardanger og Ørskog–Sogndal.

Desse medlemene viser til Dokument nr. 8:9 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Børge Brende, Harald Victor Hove, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve om strategi for bygging av kraftlinjer.

Desse medlemene viser til at det i meldinga blir peika på at det skal vurderast visuelle verknader og påverknad på naturmangfold, verneområde, kulturminne, friluftsliv og reindrift ved bygging av nye kraftlinjer. Desse medlemene viser til at kraftlinjer også har store konsekvensar ved nærføring til

busetnad, og at desse omsyna må vurderast opp mot kvarandre ved bygging av nye kraftlinjer.

Desse medlemene meiner at ved bygging av nye kraftlinjer gjennom verna områder skal vernegrunnlaget takast opp til ny vurdering, og at vernet skal opphevast dersom utbygginga fører til at vernegrunnlaget fell bort.

Desse medlemene meiner at dersom ein vel å legge nye kraftlinjer inn til busetnad er det viktig å legge til rette for å redusere ulempene for dei som bur i desse områda. Dette kan til dømes vere å legge jordkabel på kortare strekningar eller å trekkje linja lenger vekk frå busetnaden.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener klima- og miljøhensyn må veie tungt i utviklingen av fremtidens strømnnett. Viktigheiten av å bevare biologisk mangfold og redusere utslipp av klimagasser må tillegges vekt ved fremføring av nye overføringslinjer.

Dette medlem mener det bør åpnes for økt bruk av jord- eller sjøkabel i sentralnettet ved fremføring av kraftledninger i naturområder av særlig verdi, i områder hvor biologisk mangfold er truet, og der fremtidige klimascenarior tilsier økt risiko for ledningsutfall på grunn av vanskelige klima- og værforhold. Dette medlem viser til at økt nedbør og temperaturstigning som følge av klimaendringer kan gi økt ising på luftledninger, flere nedblåste ledninger og flere ledningsbrudd som følge av trefall og erosjon. I 2005 opplevde man i Sverige at orkanen «Gudrun» rev ned luftledninger og gjorde 341 000 husholdninger strømløse.

Stråling

Medlemene i komiteen frå Høgre og Kristeleg Folkeparti viser til at det er stor uro og frykt for konsekvensane av elektromagnetisk stråling frå kraftlinjer og jordkablar. Desse medlemene meiner det er viktig å gjere tiltak som reduserer faren for elektromagnetisk stråling ved bygging av nye linjer og legging av jordkablar. Dette gjeld særleg ved nærføring til skular og barnehagar og områder der barn og unge oppheld seg.

Desse medlemene viser til at det ved berekning av strålingsfare frå kraftlinjer og jordkablar blir gjort måling ut frå gjennomsnitt av last på linja/jordkabelen. Dette er etter desse medlemene si meining ikkje tilstrekkeleg til å skape tryggleik for dei innbyggjarane som får desse anlegga inn i sine nær-områder. Det må derfor også takast målingar av elektromagnetisk stråling ut frå normallast og maksimal belastning av linja/jordkabelen.

Desse medlemene viser også til at det blir lagt jordkablar i gang- og sykkelveggar der mange barn og unge oppheld seg dagleg på veg til skule og

barnehage. Det er viktig at det blir gjort grundigare vurderingar om dette er forsvarleg, og det må leggjast fram konkret dokumentasjon på at dette er gjort ved nye utbyggingar.

Kraftutveksling

Komiteen viser til at flere forhold trekker i retning av økte investeringer i fornybare energikilder i årene som kommer. Implementering av EUs fornybardirektiv og avtalen med Sverige om et felles sertifikatmarked er sterke drivere. Mye av den nye kraftproduksjonen vil komme fra vannkraft uten magasiner og vindkraft.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemene fra Fremskrittspartiet, peker på at dette stiller store krav til linjenettet, både i Norge og mellom Norge og utlandet. En styrking av overføringene til utlandet er nødvendig for å håndtere den økte mengden kraft. Nye utenlandsforbindelser skal baseres på samfunnsøkonomisk lønnsomhet, herunder virkningen på kraftmarkedet, forsyningsikkerheten, miljøet, kraftsystemet og behovet for mer innenlands nett.

Flertallet vil i denne forbindelse peke på at eksisterende overføringsnett mot utlandet har vist seg å ha god samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Flertallet peker videre på at Norge i dag er en del av et europeisk og nordisk kraftmarked, og at Norge særlig i tørrår er avhengig av import av kraft for å ha en tilfredsstillende forsyningsikkerhet.

Flertallet vil også peke på at gjennom en økning av overføringskapasiteten mellom Norge og utlandet styrkes norsk forsyningsikkerhet, samtidig som en får avsatt det kraftoverskuddet som vil komme i enkelte timer som følge av utbygging av mer energi. Flertallet peker på at det er sentralt for utbygging av ny kraftproduksjon at det er mulig å transportere kraft også ut av landet i perioder med mye produksjon og lavt forbruk, slik at produsentene som skal investere i ny kraftproduksjon får avsatt denne. Kraftutveksling mellom Norge og utlandet kan også gi et bidrag i omleggingen til et kraftsystem med lavere klimagassutslipp.

Flertallet understreker at utbygging av ny kapasitet mellom Norge og utlandet må komme norske forbrukere og norsk næringsliv til gode, slik det gjør gjennom styrket forsyningsikkerhet og gjennom insentiver for investeringer i ny kraftproduksjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at økt kapasitet på overføringsnettet til utlandet kan få konsekvenser for prisdannelsen for elektrisk kraft innenlands. Dersom kapasitetsøkningen finner sted raskere enn utbygging

av ny kraft, kan det føre til høyere strømpriser for norske strømkunder. Dette er en utvikling som ikke er ønsket av disse medlemmer, som derimot er av den oppfatning at landets rike tilgang til naturressurser også skal komme norske innbyggere og næringsliv til gode gjennom tilgang til energi til en fornuftig pris.

Disse medlemmer kan videre vanskelig se det som Norges oppgave å forsyne Europa med fornybar energi i konkurranse med eksport av norsk naturgass. Etter disse medlemmers syn kan dette hensynet ivaretas ved å vente med å bygge ut ny overføringskapasitet til utlandet før vi har et betydelig kraftoverskudd innenlands, det er ikke akseptabelt at norske kunder skal konkurrere med utenlandske om den samme kraften.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker en styrking av det nordiske elsamarbeidet gjennom etablering av nye nordiske overføringsforbindelser, og økt integrering i det europeiske kraftmarkedet gjennom bygging av flere utenlandskabler. Disse medlemmer savner en tydeligere forpliktelse på dette i meldingen.

Disse medlemmene peikar vidare på at auka fokus på fornybar energi i Europa gir store moglegheiter for norsk energiproduksjon. Norsk vasskraft vil få auka verdi, ikkje berre i form av å forsyne Europa med meir rein, fornybar energi, men også i form av reguleringsevne for å balansere den kraftige satsinga på vindkraft i resten av Europa. Dette gjev norsk vasskraft ein ekstra verdi, og det er store moglegheiter for å utnytte reguleringsevna i norske vassmagasin. Ikkje minst gjeld dette ved såkalla pumpekraftverk der vann kan pumpast tilbake i magasina når produksjonen av vindkraft er høg. I dag er overføringskapasiteten frå Noreg til resten av Europa, og internt i Noreg for å bringe krafta frem til innmatingspunktet, ein betydeleg flaksehals når det gjeld å kunne utnytte Noreg sitt fortrinn innan fornybar energiproduksjon. Det er difor etter desse medlemmene si meining behov for fleire nye samband til Storbritannia og kontinentet.

Disse medlemmene peikar på at dagens beskjedne kabelambisjonar er ei unødig brems på norsk verdiskaping, og etterlyser ein større grad av tydelegheit på kva for strategiske og politiske vurderingar som bør gjerast for å sikre det naudsynte tempo for utbyggingar.

Disse medlemmene meiner at det er viktig at Noreg har ein aktiv rolle i eit samarbeid med andre EU/EØS-land om å utvikle eit såkalla «supernet» til havs.

Disse medlemmer viser til at flere analyser utført av blant andre Econ Pöyry, Statnett og Svenska

Kraftnät peker i retning av et stort kraftoverskudd i Norden i år med normal eller mye nedbør allerede fra 2020. Statnett og Svenska Kraftnät utarbeidet i 2010 en felles nettutviklingsplan med tre ulike scenarier. Scenario «Renewable+» og «2020» anses som mest sannsynlig, og legger til grunn en aktiv klimapolitikk kombinert med en sterk satsing på utbygging av ny fornybar energi. Disse scenarioene viser et forventet kraftoverskudd i Norge og Sverige på 30-40 TWh i 2020. Et slikt kraftoverskudd vil ifølge nettoperatørene stille betydelig økte krav til tilgjengelig overføringskapasitet for strøm til kontinentet.

Disse medlemmer mener Norge kan bidra til å forsyne Europa med betydelige mengder fornybar energi i fremtiden, og slik videreutvikle Norge som energiekseportør – fra ensidig fokus på olje og gass til også å gjelde ren energi. Nylige vedtak om utfasing av tysk atomkraft innen ti år bidrar til å øke verdien av norsk vannkraft i det europeiske markedet. Disse medlemmer mener en del av det forventede fremtidige kraftoverskuddet må tas i bruk til innenlands økt produksjon innen kraftkrevende industri og til energiomlegging i petroleumssektoren og transportsektoren. Dersom Norges målsettinger for reduksjon av klimagasser skal innfris, må utslippene fra disse sektorene reduseres ved hjelp av elektrifisering av installasjoner på sokkelen og økt overgang til el- og hybridbiler.

Disse medlemmer mener Norges potensial for økt produksjon av fornybar energi bør utnyttes for å øke tilgangen på ren kraft i det europeiske kraftmarkedet. Disse medlemmer er positiv til visjonen om Norge som Europas grønne batteri. Virkeliggjøring av visjonen forutsetter økt overføringskapasitet for elektrisk kraft til kontinentet og Storbritannia gjennom kabler, samt rammer som gjør det mulig å bygge pumpekraftverk på steder som egner seg for det.

Disse medlemmer viser til at Norge har et stort transportbehov for kraft. Mesteparten av kraftproduksjonen ligger på Vestlandet eller i Nordland, mens forbruket er størst på Østlandet. Vannkraften har varierende årsproduksjon avhengig av nedbør og tilsig til vannmagasinene. I tørrår er det stort behov for import av kraft fra utlandet og overføring av kraft mellom landsdelene. Disse medlemmer ønsker derfor etablering av flere nye utenlandsforbindelser til våre nordiske naboland og til kontinentet. Flere utenlandsforbindelser er nødvendig for å sikre tilstrekkelig importkapasitet i år med lite nedbør og streng kulde, og på samme måte sikre eksportmuligheter i nedbørsrike perioder med stort innenlandsk kraftoverskudd. Flere utenlandsforbindelser er også en forutsetning for å utnytte verdien av den norske vannkraftens reguleringsevne.

Tariffing

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, peikar på at dagens nettinvesteringar vert finansiert delvis av hushalda, delvis av industrien og delvis av energiprodusentane etter ei nærare angitt kostnadsfordeling. Overskot frå utanlandskablane blir brukt til å redusere kostnadene for brukarane av sentralnettet. I lys av kombinasjonen store nettinvesteringar parallelt med at ny kraftproduksjon sannsynlegvis vil føre til auka eksport til utlandet, vil det etter fleirtalet si meining vere naturleg å vurdere om kostnadsfordelinga er optimal.

Fleirtalet viser til at det ikkje blir lagt opp til å kunne ta anleggsbidrag i det maska sentralnettet. Fleirtalet føreset imidlertid at ordninga med at produsent eller storkunde dekkjer kostnadene knytt til radialar blir vidareført og at dette også vil gjelde for radialar knytt til offshore installasjonar.

Inntekstramme for nettselskapene

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, peikar på at i tillegg til behovet for omfattande investeringar i sentralnettet dei kommande åra er det òg behov for investeringar i underliggjande nett – regionalnett og lokalnett – i same størrelsesorden.

Fleirtalet er skuffa over at meldinga i all hovudsak er avgrensa til å omhandle sentralnettet. Regional- og lokalnettet har også behov for store investeringar, og det er behov for å adressere også denne problemstillinga i ei sak for Stortinget. Mellom anna vil det vere store utfordringar knytt til finansieringa av desse investeringane.

Fleirtalet vil understreke at skal ein få til naudsynte investeringar i nett, så krev det fleire faktorar som verkar saman, som direktereguleringar, inntektsrammeregulering og tilsyn/kontroll. Konsepsjonsvilkåra pålegg nettselskapa å sikre at kundane skal kunne knytte seg til nettet og ha sikkerheit for god leveringskvalitet.

Fleirtalet meiner det er behov for ein gjenomgang av nettreguleringa. Dette er viktig ikkje minst med omsyn til å optimalisere dei økonomiske insentiva for investeringar og effektiv drift. Fleirtalet peiker på nødvendigheita av bedriftsøkonomisk lønnsemd for gjennomføring av samfunnsmessig ønskelege tiltak og investeringar i kraftnettet. Fleirtalet meiner at det er naudsynt med ei reform av den økonomiske reguleringa av nettselskapa for å gjø dei rette insentiva for investeringar og vedlikehald av overføringsnettet.

Fleirtalet peikar på at den samla inntekta til alle nettselskapa i Noreg vart bestemt av den totale investerte nettkapitalen i Noreg, og den referanse-

renta som NVE fastsett for avkastning på investert kapital. Dei selskapa som har lågare kostnader enn norma, får høgare avkastning enn selskap som har høgare kostnader. Konsekvensane av dette er at når eit selskap tek på seg kostnader ved å reinvestere i nettet eller byggjer kapasitet for å tilknytte ny produksjon, vil det først og fremst vere nettselskap som ikkje har slike kostnader, som aukar sin inntektsramme og si avkastning. Reguleringa verkar dermed i praksis slik at dersom eit selskap investerer i nettet, så vil dette selskapet få ei lav avkastning på investeringa og framstå som lite effektivt. Selskap som ikkje investerer, sit igjen med ein gevinst som følgje av at andre har investert. Dagens modell gir dermed signal om å halde igjen, og investere mindre enn det som er samfunnsmessig ønskeleg.

Fleirtalet meiner difor at det er behov for alternative modeller for kostnadsnormer i regional- og sentralnettet som kan gi gode insentiv til riktige nettinvesteringar.

Fleirtalet vil peike på betydinga av at nettselskap og konsesjonsstyresmakter legg vekt på effektivitet, og at det ikkje kjem urimeleg høge kostnader i samband med dei store investeringane som nå blir planlagt i sentralnettet. Investeringskostnadane gjev auka tariffar til både energiprodusentane og kundane. Ein viser blant anna til opplysningar som kom fram under høyring i energi- og miljøkomiteen 16. april 2012, der Norsk Industri uttrykte bekymring for betydeleg kostnadsauke for større nettprosjekt.

Fleirtalet vil understreke betydinga av at regjeringa har ei nøye oppfølging av kostnadene knytt til denne type prosjekt. Nettutbygging er ei monopolverksemd som krev streng kostnadskontroll.

Klassifisering av nett

Det EU-rettslige regelverket, herunder det 3. eldirektivet, bygger på en todeling mellom transmisjon og distribusjon, mens man i Norge opererer på tre nettnivå. I Norge deles nettet inn i sentralnett, regionalnett og lokalt distribusjonsnett. Både det lokale distribusjonsnettet og regionalnettet regnes som distribusjonsnett i forhold til EUs system.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at den nye regionalnettsordningen er en ren utjevningsordning for tariffen, og endrer ikke inntektsrammer for selskapene eller øvrige viktige oppgaver og ansvar. Reglene om transmisjon i EUs tredje energimarkedspakke dreier seg i liten grad om tariffen.

Komiteen understreker at om regionalnettet skulle bli omfattet av reglene for transmisjonsnettet i

EUs 3. eldirektiv, så vil dette nettet bli omfattet av en vesentlig strengere regulering, herunder krav om Eiermessig skille fra omsetting/produksjon.

Komiteen mener at dette vil være unødvendig inngripende og uforholdsmessig. Komiteen ber derfor regjeringen arbeide for at regionale kraftselskapers mulighet til å eie distribusjonsnett og regionalt nett videreføres.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet og Høgre har merka seg at NVE 7. mars 2012 gjorde vedtak om samordning av tariffing i regionalnettet med verknad frå 1. april 2014. Førremålet med samordninga er at kostnadene ved framtidige nettinvesteringar i regionalnettet skal fordelast på fleire kundar enn berre uttakskundar regionalt. Dette vil medføre ein likare tariff over heile landet for regionalnettet. Statnett skal ha ansvar for denne ordninga.

Desse medlemene har merka seg at grunnivinga for omlegginga er større grad av utjamning av kostnadene i regionalnettet som følgje av investeringar for å knytte ny kraftproduksjon til nettet. Desse medlemene viser i denne samanheng til svar frå olje- og energiministeren, datert 8. mai 2012, på svar på spørsmål frå energi- og miljøkomiteen. Statsråden skriv her at:

«Basert på tall fra 2009 vil den årlige totale inntektsrammen for alle nettanlegg i regionalnettet være på ca 3,8 mrd kroner. Med dagens tariffmodell vil forbrukerkundene i region Øst årlig måtte betale ca 340 millioner mer enn i dag. Kundene i region Sør+Vest vil få en årlig reduksjon i kostnadene på ca 230 millioner, kundene i Midt en reduksjon på ca 110 millioner og kundene i Nord en reduksjon på ca 30 millioner.»

Statsråden skriv vidare at:

«Hovedformålet med ordningen er å fordele kostnadene ved fremtidige investeringer i nettanlegg i regionalnettet. Størrelsen på omfordelingen vil avhenge av nivået på investeringene i de enkelte regionene. Ettersom det er forventet at de største investeringene vil komme i region Sør+Vest, Midt og Nord, vil ordningen innebære en omfordeling av kostnader fra disse regionene til region Øst.»

Desse medlemene meiner at den nye modellen er unødvendig kostbar sett i forhold til det beløp som skal fordelast, og at dersom ein ønskjer ei slik utjamning, kan dette skje på rimelegare og enklare måtar enn ved å leggja tariffing i regionalnettet til Statnett.

Desse medlemene peikar på at dei regionale nettselskapa blir svekka ved at tariffanalysar og –berekningar, samt fakturering til kundane, blir lagt til Statnett. Dei regionale nettselskapa mister kundekontakten med brukarane av regionalnettet, som er

produsentar, distributørar og industrikundar. Dei vil òg på sikt kunne miste viktig kompetanse som blant anna analyse og avregning, ettersom desse funksjonane blir lagde til Statnett.

Desse medlemene peikar vidare på at den nye regionalnettsordninga i tillegg kan bidra til å svekke definisjonen av at regionalnettet tilhøyrer kategorien distribusjonsnett, og dermed medføre ein viss risiko for at ESA forlanger at regionalnettet blir definert som ein del av transmisjonsnettet. Dette vil i så fall svekke det lokale og regionale eigarskapet innfor energibransjen.

Desse medlemene går imot den vedtekte regionalnettsordninga, og fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa stille i bero dei varsla endringane i regionalnettsordninga og leggje fram ei heilskapleg tilnærming til spørsmålet om framtidens regional- og lokalnett.»

Komiteen vil peike på betydinga av at Noreg raskt implementerar EU sin tredje energimarkeds-pakke i vår nasjonale lovgiving.

Komiteen har merka seg svar frå olje- og energiministeren, datert 8. mai 2012, på spørsmål frå energi- og miljøkomiteen, der statsråden skriv følgjande:

«Det har gjennom det siste året blitt arbeidet med utkast til EØS-vedtak om den tredje energimarkeds-pakken i EFTAs energi arbeidsgruppe (dvs. Norge, Island og Liechtenstein). Det tredje elmarkedsdirektivet ble vedtatt som en del av denne pakken 13. juli 2009, og består av i alt fem rettsakter. Fra EFTA-siden arbeides det med forslag til EØS-vedtak. Neste skritt er oversendelse av forslaget til EU. Ett av forholdene hvor det er aktuelt med egne EØS-tilpasninger gjelder formen på EFTA-landenes deltagelse i ACER. Jeg legger opp til at dette formelt klargjøres i forbindelse med innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen. Stortinget vil deretter få saken til behandling i proposisjon om samtykke til norsk deltagelse i beslutningen i EØS-komiteen om innlemmelse av den tredje energimarkeds-pakken.»

Komiteen ser fram til ein proposisjon frå regjeringa om dette så snart råd er. Komiteen er opptekne av moglegheita for å bli eit fullverdig medlem av ACER, innafor ramma av Noregs avtale med EU. Komiteen peikar på at den norske energimarknaden er tett knytt opp mot Norden og Europa, og som ein betydeleg energinasjon er det viktig at Noreg har medinnflytelse over energipolitiske utfordringar framover.

Elsertifikater

Komiteen viser til Prop. 101 L (2010–2011) Lov om elsertifikater. 1. januar 2012 ble det etablert et felles elsertifikatmarked med Sverige, hvor målet

er å etablere 26,4 TWh ny elproduksjon basert på fornybare energikilder i Norge og Sverige innen 2020. Komiteen pekte i den forbindelse på at finansieringen av elsertifikatene deles likt mellom Norge og Sverige, mens selve utbyggingen av fornybar energi kan skje i begge land og vil avhenge av de initiativ den enkelte næringsaktør har for igangsetting av prosjekter.

Komiteen vil understreke betydningen av at nettet legges til rette for at minst halvparten av den felles produksjonsmålsettingen realiseres i Norge. Komiteen er særlig opptatt av at områder med gode forhold for vindkraft kobles på sentralnettet på en effektiv måte i takt med kraftutbyggingen. I denne sammenhengen vil komiteen også understreke betydningen av investeringer og opprustninger i regional- og det lokale distribusjonsnettet som et sentralt moment i utviklingen av fornybar energi. Reguleringen bør stimulere til investeringer i det lokale distribusjonsnettet og i regionalnettet.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, er bekymra for at med dagens lange sakshandsamingstid for naudsynt nettutbygging risikerer mange kraftprosjekt ikkje å kome med i den norsk-svenske elsertifikatmarknaden. Dersom lang sakshandsamingstid for ny kraftproduksjon eller manglande nettkapasitet medfører at det ikkje blir mogleg å etablere ny produksjonskapasitet frå fornybare energikjelder i Noreg innan tidsramma for elsertifikatmarknaden, vil mykje av investeringane i staden skje i Sverige. Elsertifikatmarknaden vil dermed medføre at regjeringa kjøper seg fri frå dei norske fornybarpliktene gjennom å finansiere kraftproduksjon i Sverige for norske straumkundar si rekning, sidan Noreg uansett er forplikta til å finansiere 13,2 TWh ny kraftproduksjon frå fornybare energikjelder.

Fleirtalet meiner det er svært viktig at regjeringa legg forholda til rette slik at ikkje manglande kapasitet i kraftnettet eller lang sakshandsamingstid hos norske styresmakter gjer at det blir lågare produksjon av elektrisk kraft frå fornybare energikjelder i Noreg enn det marknadsmessige høve elles tilseier.

Fleirtalet vil understreke betydninga av at det blir lagt til rette for at mest mogleg av målet i avtala med Sverige om elsertifikatmarknaden om 26,4 TWh ny fornybarproduksjon kan investerast i Noreg, sidan norske forbrukarar uansett skal finansiere halvparten av elsertifikatmarknaden. Dette inneber at fokus må rettast mot effektive konsesjonsprosessar for energianlegg og infrastruktur, og tilrettelegging for ein større marknad gjennom ei styrking av kapasiteten for kraftutveksling med våre naboland.

Endringer i konsesjonssystemet

Komiteen har merket seg at behandlingen av konsesjoner ved store linjeutbygginger ofte tar svært lang tid. Komiteen mener at dette er bekymringsfullt, og kan utgjøre en alvorlig barriere for å få realisert de omfattende nettutbyggingene det er behov for de neste årene. Komiteen støtter derfor regjeringens foreslåtte endringer i konsesjonsbehandlingen. Dette innebærer blant annet en tidligere involvering av interessenter og en tidligere politisk avklaring av behovet for nettutbyggingen. Dette gjør at man ivaretar lokalsamfunns og andre interessenters mulighet til å delta og bli hørt i prosessen, og kan potensielt bidra til raskere konsesjonsbehandling.

Komiteen merker seg at meldingen legger opp til et system med to politiske behandlinger knyttet til samme kraftledningsprosjekt. I den forbindelse vil komiteen påpeke at når prinsipielle spørsmål om behov og konseptvalg løftes fram tidlig i prosessen, bør dette bidra til at den etterfølgende behandlingstiden reduseres.

Komiteen merker seg videre at regjeringen har foreslått å styrke deltakelsen av ulike interessenter i prosessene med regionale kraftsystemutredninger, og slutter seg til at involveringen på dette tidlige stadiet gjøres bredere enn i dag.

Komiteen har også merket seg at regjeringen har økt bevilgningene til NVE for å redusere saksbehandlingstiden i direktoratet.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, peikar på at det tek ca. 10 år frå eit stort energiprojekt vert initiert til det er ferdig utbygd. Da er det viktig at politiske målsettingar, støtteordningar, styresmaktapparat og regelverk er koordinert, slik at ein unngår store forsinkingar eller samfunnsøkonomisk lite optimale resultat som følgje av usamanhengande politisk tilnærming.

Fleirtalet peikar på at svært lang tid for handsaming av nye konsesjonssøknader for så vel ny kraftproduksjon som investeringar i kraftnettet, er ei alvorleg begrensing når det gjeld moglegheiter til å utløyse potensialet for ny kraftproduksjon i Noreg. Fleirtalet har merka seg at for større nettutbyggingar har tida for førstegangshandsaming vore 1,5–3 år dei seinare åra, medan det for ankehandsaming har vore 1–2,5 år. Det vil seie ei total tid for handsaminga på 2,5–5,5 år. Dette er etter fleirtalet si meining ei uakseptabelt lang tid. Fleirtalet peikar på at å sikre ei effektiv offentleg handsaming er ei sentral oppgåve for styresmaktene. Fleirtalet meiner at regjeringa har alvorleg svikta sitt ansvar når dei ikkje har tatt tak i denne utfordringa og fått ned saksbehandlingstida.

Fleirtalet har merka seg at det har vore ei naudsynt styrking av løyvingane til konsesjonshandsaming i NVE dei siste åra. Dette har det vore brei politisk semje om. Likevel er den samla handsamingstida for konsesjonar framleis for lang, og det vil være behov for å styrkje kapasiteten for handsaminga av konsesjonssøknader. Minst like viktig er det å sjå på forenklingar i prosedyrane for handsaminga som kan få prosessen til å gå raskare. Det er etter fleirtalet si meining derfor et stort behov for ein systematisk gjennomgang av rutineane slik at tida for handsaming går ned, og at fleire kraftprosjekt og nettutbyggingar kan realiserast raskare. Det må blant anna leggjast til rette for enklare bruk av konflikt-dempande tiltak og tidleg medverknad i planarbeidet ved nettutbygging. Dette kan igjen føre til raskare utbygging. Fleirtalet meiner derfor at det er behov for ein tiltaksplan der styresmaktene går gjennom heile handsamingsprosessen frå innlevering av konsesjonssøknad for første gang til endeleg vedtak, identifiserer flaskehalsar i denne prosessen og tiltak for å løyse desse og få ned den samla handsamingstida. Dette gjeld både for konsesjonssøknader for ny kraftproduksjon og for nettutbygging.

Medlemene i komiteen frå Høgre viser i dette høvet til Dokument 8:62 S (2011–2012) – representantforslag fra representantene Bjørn Lødemel, Lars Myraune, Nikolai Astrup, Peter Skovholt Gitmark og Siri A. Meling om en tiltaksplan for å redusere sakshandsamingstida for kraftutbygging og overføringsnett.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, har merka seg regjeringa sitt framlegg om endringar i konsesjonshandsaminga i meldinga. Fleirtalet støtter desse endringane. Ei tidleg politisk avklaring av prinsipielle spørsmål rundt behov og konseptval, og ei tidlig involvering av berørte interesser, er fornuftig og kan redusere konfliktnivået i utbyggingssaker.

Fleirtalet meiner det er positivt at nettselskapa sine konseptvalutgreiingar knytt til store nettprosjekt blir offentleggjort og underlagt ei ekstern kvalitetssikring. Fleirtalet vil her understreke betydninga av å presentere ulike konseptval, slik at styresmaktane utover i prosessen har reelle valmoglegheiter. Fleirtalet vil understreke betydninga av at nettselskapet i den overordna samfunnsøkonomiske analysen av dei ulike alternative konseptval skal velje kva for eit konsept dei meiner er mest samfunnsøkonomisk lønnsamt og som det skal arbeidast med vidare. Fleirtalet viser til at konseptval skal være alternative løysingar i betydninga at dei repre-

senterer ulike måtar å løyse dei ulike utfordringane på.

Medlemene i komiteen frå Høgre vil peike på betydninga av tilrettelegging for at elektrifisering av installasjonar på norsk sokkel kan la seg gjennomføre i den grad dette er lønsamt. Desse medlemene har merka seg at regjeringa foreløpig ikkje har tatt stilling til kven som skal vere ansvarleg for nett- og systemverksemda til havs. Desse medlemene viser i denne samanhengen til svar frå olje- og energiministeren, datert 8. mai 2012, på svar på spørsmål frå energi- og miljøkomiteen, der statsråden skriv følgjande:

«Det finnes ikke et masket nett på norsk sokkel i dag. Siden et masket sentralnett til havs ligger langt fram i tid, er det foreløpig ikke tatt stilling til ansvaret for nett- og systemvirksomheten til havs. I Ot.prp. nr. 107 (2008-2009) Om lov om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilova) står det at et fremtidig overføringsnett til havs på sikt kan ses på som et masket nett der både fornybar kraftproduksjon og elektrifisering av petroleumsvirksomheten inngår. Departementet har ikke tatt stilling til hvordan en koordineringsrolle på nett til havs skal utformes eller hvem som skal inneha denne rollen. Men det er klart at Statnett som systemansvarlig på land har en klar rolle også i utformingen av et nett til havs. I den nevnte ot.prp står det: *For å sikre ei samfunnsmessig rasjonell utbygging av kraftnettet til havs er det naturleg at Statnett på grunn av sin kompetanse om kraftsystemet på land har ei rolle i arkitektfasen. Statnetts ansvar vil blant anna bli knytt til den overordna utgreiinga av nettet til havs og tilkoplingsalternativ til land.*»

Desse medlemene vil peike på at det kan vere ein svakheit at spørsmålet om ansvar ikkje er avklart, og ber regjeringa avklare dette spørsmålet.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, stiller seg tvilande til om dei skisserte framlegga til endringar i konsesjonsprosessen vil redusere handsamingstida i særleg grad. Fleirtalet har merka seg at EnergiNorge, som representerer kraftbransjen, har uttala at tidleg involvering og brei høyring av berørte partar i konsesjonsprosessen er bra, men at omlegginga neppe vil bidra til raskare konsesjonsprosessar. Dei peikar på at meldinga leggjer opp til to politiske handsamingar i Olje- og energidepartementet, med framleis opning for tilleggsutgreiingar og dobbeltarbeid. EnergiNorge seier difor at dei ikkje er overbevist om at dette vil gi meir effektive konsesjonsprosessar. Fleirtalet etterlysar difor meir omfattande tiltak som kan gje betydelege kutt i tida for handsaming av prosjekter for kraftproduksjon og nettutbygging.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa stille i bero dei varsla endringane i regionalnettsordninga og leggje fram ei heilskapeleg tilnærming til spørsmålet om framtidens regional- og lokalnett.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Meld. St. 14 (2011–2012) – Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet – vedlegges protokollen.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en nasjonal plan for kraftlinjer, som oppdateres og fremmes for behandling i Stortinget én gang hver stortingsperiode.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 10. mai 2012

Siri A. Meling

fung. leder

Marianne Marthinsen

ordfører